

Vera in globalizacija¹

Naj na kratko podam mojo nocojšnjo tezo. Zaradi globalizacije se svet odpira in to z neverjetno hitrostjo. Stare meje kulture, istovetnosti in celo narodnosti padajo. Svet v enaindvajsetem stoletju postaja vedno bolj notranje medsebojno odvisen. V tem svetu religiozna vera, ki je ključna za kulturo in identiteto tako zelo velikega števila ljudi, lahko igra pozitivno ali negativno vlogo. V pozitivnem smislu spodbuja k miroljubnemu sobivanju vernih ljudi, ki se srečujejo v spoštovanju, razumevanju in strpnosti. Ljudje tako ohranjajo svojo istovetnost, ki jih ločuje, vendar pa hkrati tudi srečno živijo s tistimi, s katerimi si te istovetnosti ne delijo. Po drugi strani pa lahko religiozna vera deluje tudi proti takemu sobivanju in deli ljudi glede na njihovo različnost na tiste, ki so ene vere, nasproti tistim, ki so druge. V tem smislu je medversko delovanje in srečevanje bistvenega pomena. Simbolizira namreč mirno sobivanje.

To je moja osrednja tema. Namenjena je ljudem, ki so religiozno verni, in tudi tistim, ki niso. Torej, tukaj trdim, da je religiozna vera sama na sebi nekaj dobrega, da je daleč od tega, da bi bila nazadnjaška sila. Ima namreč glavno vlogo pri oblikovanju vrednot, ki vodijo sodobni svet, zato je in bi morala biti sila napredka. Vendar pa jo je treba rešiti na eni strani pred skrajnimi in izključujočimi težnjami znotraj današnje religije in na drugi strani pred nevarnostjo, da bi religiozno vero videli kot nekaj, kar je zanimiv del zgodovine in izročila, vendar nima nič povedati o današnjem človekovem stanju. Vero in razum, vero in napredek vidim kot zaveznika in ne nasprotnika.

Eno izmed najbolj čudnih vprašanj, ki so mi jih zastavili v intervjujih (vprašali pa so me že veliko čudnih stvari), je, ali je vera pomembna za mojo politiko. To je nekaj takega, kot če bi nekoga vprašali, ali je zdravje pomembno zanj ali za njegovo družino. Če ste človek 'vere', potem je to žariščna točka vašega življenja. Ni si mogoče zamisliti, da ne bi vplivala na vašo politiko. Vendar pa obstaja razlog, zakaj je moj nekdanji predstavnik za stike z javnostmi, Alastair Campbell, nekoč dejal: 'Mi se ne ukvarjamo z Bogom.' V naši kulturi, v Veliki Britaniji in v mnogih drugih delih Evrope, s tem, ko priznate, da ste verni, sprožite celo vrsto domnev, izmed katerih nobena ni v veliko podporo dejavnemu politiku.

Prvič, lahko te imajo za čudnega. Za normalne ljudi se domneva, da se ne 'ukvarja'jo z Bogom'.

Drugič, ljudje predpostavljajo, da pred odločitvami vzpostavljaš nekoliko kulturni odnos s svojo religijo - 'Torej, Bog, povej mi, kaj misliš o mestnih akademijah, zdravstveni reformi ali jedrski energiji'; tj. predpostavljajo, da ti, voditelj, zaradi svoje religioznosti deluješ v skladu s tem, kar ti prišepetava skrivnostna božanskost. Deluješ torej brez razuma, namesto v skladu z njim.

Tretjič, svojo religiozno vero gotovo poskušaš vsiliti drugim.

Četrtič, pretvarjaš se, da si boljši od drugih.

In končno in najhuje, nekako mesijansko poskušaš pripraviti Boga do tega, da bi dal božansko potrditev tvoji politiki.

Ko je torej Alastair to rekel, s tem ni mislil, da politiki ne bi smeli verovati, ampak to, da pogovor o tem prinese celo vrsto težav.

Brez dvoma vse to temelji na ideji, da religija ločuje, da je nerazumna in škodljiva. Zato so tudi dolga leta mislili, da bo z intelektualnim razvojem in moralnim dozorevanjem človeštva religija propadla.

Celo pred desetimi leti so religijo, če jo tu razumemo kot neko silo v svetu, še vedno imeli za mrtvo. Več kot 200 let se je namreč utrjeval pogled, da napredni možje in žene ne bodo več potrebovali religije. Ta pogled je temeljil v novem mišljenju razsvetljenstva. To je bil pogled, ki so ga podkrepila znanstvena odkritja, ki so oporekala tradicionalnemu religioznemu pogledu na naravo sveta. To je bil pogled, podprt z vero v neizogiben napredek vsega človeštva, posebej tistih delov človeštva, ki jim je bilo dano živeti na Zahodu. To je bil pogled, ki je vse bolj omejeval religijo na zasebno področje. In to je bil pogled, ki je veljal dolgo časa. Še leta 2000 je revija *Economist* v svoji številki ob prelomu tisočletja objavila tako imenovano osmrtnico za Bogom.

V bistvu pa nikoli po razsvetljenstvu religija ni izginila. Ves čas je bila življenjska os za milijone ljudi, bila je temelj njihovega obstoja, motiv za njihovo vedenje in nekaj, kar daje pomen njihovemu življenju in smisel njihovi poti - ki daje, da je življenje več kot pa le let vrabca skozi osvetljen prostor iz ene teme v drugo, kot to slikovito opisuje Beda Častitljivi. V zadnjih nekaj letih pa smo bili opomnjeni na veliko moč religije. Njeno veliko prizadevanje za dobro lahko vidimo na primeru Jubilee campaign², tega velikega množičnega gibanja, ki je naredilo tako veliko za pomoč ubogim v svetu. Kruto pa smo bili v zadnjih desetih letih tudi opomnjeni, da moč religije preziramo na lastno odgovornost, v terorističnih dejanjih v imenu vere.

Za trenutek pa se spomnimo še na grozote dvajsetega stoletja, ki so se zgodile ob podpori političnih ideologij, spomnimo se fašizma in holokavsta, komunizma in mili-

jonov Stalinovih žrtev. In spomnimo se, kako so tem grozotam junaško kljubovali prav verni možje in žene. Temu dodajmo še bogato zgodovinsko izročilo religije kot sile, ki si prizadeva za dobro. Prav lani smo praznovali 200-to obletnico odprave trgovine s sužnji. Seveda se moramo spomniti, da so mnogi verni ljudje z veseljem sodelovali pri trgovini s sužnji in uživali v njenih koristih. Vendar pa se moramo tudi spomniti, da so mnogi voditelji gibanja za odpravo suženjstva izšli iz anglikanske claphamske sekte in kvekerjev. Spomniti se moramo na vlogo krščanskih in judovskih skupnosti pri sprejemanju Konvencije o genocidu iz leta 1848. Spomnimo se lahko tudi na velike človekoljubne pobude, ki prinašajo olajšanje trpečim - na Rdeči križ, Rdeči polmesec in Islamic relief, na CAFOD in Christian aid, Hindu aid in SEWA International, World Jewish relief in Khalsa Aid³ - na vse dobrodelne organizacije, ki črpajo navdih iz nauka različnih ver. Vse te organizacije pa se seveda naslanjajo na izročilo, ki ga imajo velika svetovna verstva o družbeni pravičnosti - na moralno zavezo k pomoči ubogim, zatiranim, preganjanim šibkim in nemočnim.

Pomislite na Gandija, na radikalne in pogumne duhovnike osvoboditve v Južni Ameriki, na tiste, ki so spregovorili v času apartheida, na tiste tisoče in sto tisoče, ki danes in vsak dan delajo v tistih najrevnejših delih Afrike, ki so najbolj opustošeni zaradi bolezni ali raznih spopadov. Pomislite na redovnice, ki se borijo proti trgovanju z ženskami in otroci po vsem svetu.

In na Zahodu, na primer, ogromno dolgujemo judovsko-krščanskemu izročilu, ki nam je posredovalo pojme človekove vrednosti in spoštovanja, zakona in demokracije. Spomnite se na delo, ki ga opravljajo cerkve, mošeje, sinagoge in templji pri skrbi za bolne, starejše in tiste, ki so izključeni iz družbe. To delo je nesebično, pogosto neopaženo

Evgenija Jarc: **Brez naslova**, olje na platnu, 70x100 cm, 2003.

s strani družbe in včasih zelo zahtevno, ko poskuša odpraviti bolečino in trpljenje posameznega človeka.

Za delovanje vseh teh ljudi vera ni nekaj postranskega. Vera je vir, počelo, izvor delovanja; vera je nekaj, kar te ljudi pripravi, da so to, kar so, in da delajo, kar delajo. Zanje se vera uresničuje v dejavnosti, v zavzetosti za druge, v skrbi, v sočustvovanju, v vseobsegajočem občutku solidarnosti. Verjamejo,

da delujejo kot orodje Božje ljubezni, ko opravljajo svoje delo. Vendar pa je udejanjena ljubezen do bližnjega samo en vidik tega, kar ljudem predstavljajo verske skupnosti.

Religija lahko svetu pokaže tudi dva druga obraza. Eden od teh je religija kot ekstremizem. V to temo se nima smisla poglobljati. Religiozna vera lahko zraste v ekstremizem. Najbolj očitno lahko to povežemo z ekstremizmom v imenu islama pri dejavnostih Al-

Kajde in drugih. In ob tem se ne bi smeli slepiti. Tudi če velika večina religioznih ljudi ni naklonjena uporabi terorja, vsaj danes ne, obstajajo ekstremisti v skoraj vsaki religiji. Tudi tam, kjer se ekstremizem ne izraža v nasilju, obstaja ekstremizem, ki se izraža v ideji, da človekova istovetnost ne temelji na njegovi religiji sami, ampak na taki veri, ki je predvsem sredstvo za izključevanje drugih ljudi, ki niso te vere. Naj bo jasno. Ne pravim, da je skrajno, če trdiš, da je tvoja religiozna vera edina prava. Večina vernih ljudi to trdi. Vendar to ni vzrok, da ne bi spoštoval ljudi, ki so druge vere ali celo brez vere. Spoštovati moramo tudi človekoljube in slaviti dobra dela, ki jih opravljajo. Vera je problematična, če postane način za očrnitev tistih, ki niso te vere, kot da so nekako manj človeška bitja. Tako vera postane sredstvo za izključevanje. Bog v tej povezavi ni univerzalen, ampak strankarski, vera ni sredstvo za sklepanje prijateljstev, ampak sredstvo za ustvarjanje ali izbiranje sovražnikov. Miroslav Volf v svoji knjigi *Izključevanje in sprejemanje* to razliko čudovito opisuje. Ko tisti, ki niso verni, vidijo tako sliko, ki se jim kaže kot slika religije, se odvrnejo od nje, saj je razumljivo, da jih odvrča.

Poleg tega taka oblika religiozne vere tudi noče sprejemati znanstvenih odkritij, za ktere se zdi, da niso skladni s kakšnim vidikom organizirane religije. Po tem, kar se je zgodilo Galileju, je enostavno razumeti, zakaj se nekateri znanstveniki nagibajo k prepričanju, da religiozna vera in znanstveno delovanje ne moreta sobivati. Vendar pa je za večino vernih ljudi religiozno prepričanje najbolj čista oblika resnice. Zato si znanost in vera, razum in vera nikoli ne bi smela biti nasprotnika, ampak tesna zaveznika. Včasih lahko vera vodi znanost. Tako je bilo na primer pri tistih znanstvenikih, ki jih je vera vodila, da so zavračali napačne znanstvene ideje o rasah in genetiki. Iskanje znanja je ne-

kaj dobrega v mnogih verstvih. Ne samo v Koranu, ki ljudi vzpodbuja k pridobivanju znanja, zaradi česar so bile islamske in ne krščanske dežele stoletja na čelu znanstvenega napredka.

Sedaj boste morda rekli, da je vse to v redu. Če ste religiozno verni, vas bo morda to tudi zanimalo. Če pa ne: Zakaj bi mi to bilo mar? To sta torej nasprotujoči si stališči o položaju vere v sodobnem svetu. Pa kaj? Kaj ima to opraviti s svetom izven verskih skupnosti? Tu je odgovor.

Sprejmimo predpostavko, da vera ni v zatonu. Ne izginja neizogibno pod bremenom znanstvenega in tehnološkega napredka. Še vedno je tu z nami in ne samo, da je preživela, ampak celo cveti. V dobi globalizacije in politične neodvisnosti se svet vedno hitreje odpira in splošno znana ideja o globalni skupnosti postaja ekonomska, politična in pogosto socialna resničnost. V tem novem svetu bo imel razvoj religiozne vere globok vpliv.

Sile, ki v tem trenutku oblikujejo svet, so tako zelo močne in vse težijo v eno smer. Odpirajo svet. Včasih ljudem rečem, da je v sodobni politiki ločilna črta vedno manj na tradicionalni meji med levimi in desnimi in vedno bolj med odprtimi in zaprtimi.

Množična preseljevanja spreminjajo skupnosti, celo države. Ljudje po vsem svetu si ne prestando izmenjujejo ideje in podobe, ter ustvarjajo nova politična in ideološka gibanja na podlagi hitro pridobljenih podatkov. Svetovni gospodarski ustroj je vedno bolj odvisen od zaupanja. Trden je, ko se stvari zdijo dobre, in nenavadno krhek, ko zaupanje izpuhti. Svet je danes gospodarsko, politično in celo do neke mere ideološko neodvisen. Ločnica je torej med tistimi, ki imajo to za nekaj pozitivnega - odpiranje ponuja priložnosti -, in tistimi, ki imajo to za grožnjo in hočejo svet spet nazaj zapreti.

Kakor lahko vidite na primeru predsedniške tekme v ZDA, se pojavljajo nova vpra-

šanja, ki vplivajo na tradicionalna stališča strank: svobodna trgovina nasproti zaščiti, vključevanje v mednarodno politiko nasproti izolacionizmu, podpiranje ali nasprotovanje priseljevanju. V teh vprašanjih ne gre toliko za levo proti desnemu, ampak za odprto proti zaprtemu. In vsa ta vprašanja izvirajo iz strahu, da bi globalizacija skupaj zmetala vse ljudi, kulture in države brez občutka za vrednote ali razumevanje drug drugega. Raziskava podjetja Gallup Poll, ki je potekala po vsem svetu, kaže, kako osrednjega pomena je medkulturna občutljivost, glede na to, kako sprejemljiva je za ljudi globalizacija.

V tem kontekstu je vloga vere še posebej pomembna in to ne samo zato, ker je bila večina religij globalnih, preden so postali globalni politični in gospodarski sistemi. Če se verniki trudijo komunicirati drug z drugim, če se učijo sobivanja, če verjamejo v spoštovanje 'drugega', lahko odigrajo pomembno vlogo pri zmanjševanju strahu in napetosti. Ponosni so namreč lahko na svojo lastno značilno religiozno in pogosto tudi kulturno istovetnost, vendar pa so hkrati tudi odprti za ljudi, ki so pripadniki druge religije. Na drugi strani pa lahko religiozno vero uporabijo tudi v podporo, pomoč in krepitev trka civilizacij, ki se mu hočemo izogniti. Zato je pomembno za ljudi različnih ver, pa tudi za tiste brez vere, da si prizadevajo za močno medversko sodelovanje, posebej ker tako sodelovanje predstavlja in udejanja svet sobivanja in ne izključevanja.

Tezo pa bom še razširil. Vera lahko preoblikuje in počloveči neosebne sile globalizacije, oblikuje vrednote spreminjajočega se gospodarstva in krepí odnose na začetku enaindvajsetega stoletja. To je eno izmed vprašanj, ki jih bom razčlenjeval na predavanjih o veri in globalizaciji, ki jih bom imel letos na univerzi Yale.

Potem ko sem odstopil, sem bolje razumel pojav, ki sem ga prej, kot predsednik vla-

de, razumel samo delno. Iz očitnih razlogov sem bil osredotočen na grožnjo globalnega terorizma in na boj proti njemu. Vendar to ni bil edini pojav tega časa. Drugi - ki ga sedaj bolj jasno vidim - je, da se tako gospodarsko, kot tudi politično težišče premika na Vzhod. In premika se hitro. Kitajska je napredovala od države, ki stoji na mestu, do verjetno najmočnejše države v kontinentalni Aziji. Kitajska in Indija bosta verjetno v naslednjih dveh desetletjih večino svojega prebivalstva, ki se danes preživlja s kmetijstvom, zaposlovali v industriji. Glede na velikost teh narodov lahko razumemo, kaj to pomeni: to je industrija, ki je velika približno trikrat toliko kot ameriška, raste pa približno petkrat tako hitro. Da, to si je težko predstavljati.

Obstaja torej razlog, zakaj ima dolgoročno partnerstvo s Kitajsko in seveda z Indijo za nas izjemen strateški pomen.

Če seštejete premoženje vladarjev zalivskih držav, boste dobili znesek, ki je enak večkratniku skupnega premoženja Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada. Vse to, ne da bi se sploh poglobili v moč Indonezije, države, ki trenutno raste po 6 % na leto in ki je velika štirikrat toliko kot Velika Britanija, Vietnam, ki je velik toliko kot Nemčija in izjemno hitro raste na gospodarski lestvici, Tajske, Malezije in še nekaterih drugih. Prvič po več stoletjih se bo Zahod moral sprijazniti z velikimi spremembami, ki zelo vplivajo nanj. Vzhod raste. Zahteval bo vsaj enakopravnost z Zahodom. Morda pa še več.

In kakšne vrednote bodo vodile ta novi svet? Mislim, da bo v tem obdobju hitre globalizacije, ko se center moči odmika od svojega tradicionalnega mesta, ki je na Zahodu, svet neizmerno revnejši, nevarnejši, krhkejši in predvsem bolj brezciljen - mislim, da bo brez potrebnega občutka, ki bi pomagal voditi njegovo pot -, če ne bo imel močne duhovne razsežnosti. Danes, ko se vse trdne

oporne točke zdijo premične in neprestano v pretakanju, danes, ko moramo odkriti in ponovno odkriti svojo bistveno ponižnost pred Bogom, je naše dostojanstvo, ki ga imamo v svojem življenju, bolj kot vedno postavljeno v službo Izvira in Cilja vsega. Ne morem vam dokazati, da religiozna vera ponuja kaj več kot pa človekoljubje. Vendar pa sem globoko prepričan, da ponuja več. In ker ima religiozna vera tako močan zgodovinski in kulturni vpliv na Vzhodu, pa tudi na Zahodu, nam zato lahko pomaga, da se zedinimo o skupnih vrednotah, ki bi bile sicer vir boja za prevlado.

V svoji znameniti knjigi *Velika preobrazba* Karen Armstrong opisuje razvoj religiozne misli od najzgodnejšega obdobja tako na Vzhodu kot na Zahodu, ko se je pogosto zdelo, da je religija kruta, neizprosna in nerazumna, pa vse do sodobnega časa, ko si vere delijo veliko skupnih vrednot in imajo v veliki meri skupen namen. Ustanova, ki sem jo oblikoval, je poskus, da bi delal nekaj drugega od tega, kar delajo mnoga izjemna medverska telesa in organizacije, ki že obstajajo in od katerih so mnoge danes tukaj zastopane. Zares želim izraziti veliko priznanje prizadevanju te dežele za vodenje medverskih odnosov in dialoga. Vesel sem, da je bil Svet kristjanov in judov ustanovljen že leta 1942 in da so bile od takrat ustanovljene že mnoge organizacije, kot na primer Medverska mreža, Forum treh verstev⁴ in mnoge druge, ki jih je preveč, da bi vse omenjal. Moja ustanova bo poskusila dopolniti njihovo delo in ga ne podvajati.

Nisem verski voditelj. Pravzaprav danes nisem več niti politični voditelj. Zavedam se vsega posmeha in roganja, ki doleti vsakega politika, ki govori o religiji. Ne zahtevam moralne nadvlade. Prav nasprotno. Vendar pa me vznemirja, kako pomembna je vera za naš današnji svet in kako zelo ljudje potrebujejo vero, da bi dosegli drug drugega.

Ustanova se bo osredotočila na nekatere ključne teme. Prvič, pomagala bo različnim verskim organizacijam, da bodo skupaj delale za pospeševanje Ciljev za novo tisočletje, za katere sem se zavzemal kot predsednik vlade in ki so v mnogočem lakmusov papir svetovnih vrednot. Verske skupnosti same opravijo veliko dela na tem področju. Vendar pa bi lahko naredile še več, če bi jim pomagali, da bi delale skupaj. Cilji za novo tisočletje so nujno potrebni, svet pa jih ne uspe ureničevati. Odličen primer dejavne vere bi bil, če bi poskusili premostiti razlike in prebuditi svetovno zavest.

Drugič, oblikovala bo visokokakovostne pripomočke - knjige, domače strani na svetovnem spletu, različna sredstva obveščanja - za izobraževanje ljudi, da bodo ti bolje vedeli, kakšne so različne vere in kaj te vere zares verujejo, ne pa, kaj pogosto napačno mislimo, da verujejo.

Ustanova se bo neposredno osredotočila na šest glavnih verstev, na tri abrahamovska, ter na hinduizem, sikhizem in budizem. In čeprav ustanova ne bo omejena samo na abrahamovska verstva, bomo sodelovali z obstoječimi organizacijami, ki pospešujejo boljše razumevanje in sobivanje med kristjani, muslimani in judi, na primer z idejo Ustanove za sobivanje⁵, da bi postavili Abrahamovo hišo tu, v Londonu, kjer bi ljudje treh abrahamovskih, pa tudi drugih ver, lahko spoznavali svoja izročila, raziskovali svoje korenine in odkrivali, kaj imajo skupnega, ne da bi prikrivali razlike med seboj.

Prav tako bomo pomagali tistim pripadnikom teh verstev, ki si prizadevajo za miroljubno sobivanje in zavračajo skrajne in ločitvene ideje, ki trdijo, da so vere v temeljnem spopadu druga z drugo. Priznavam pa tudi, da imamo širši cilj. Ustanova zagotovo ne bo imela namena, da bi verstva zvabila v talilni lonec naukov. Ni bistvo v tem, da izgubimo svojo značilno vero. Bistvo je, da

se učimo, živimo in delamo z ljudmi, ki so drugačne vere. Ustanova bo delala tudi na pospeševanju ideje, da je vera sama na sebi nekaj dinamičnega, modernega in pomembnega za sedanost. Če namreč hoče biti religija pozitivna sila, ki si prizadeva za dobro, ni dovolj, da jo samo rešimo pred ekstremizmom - kjer je vera orodje za izključevanje - ampak tudi pred nepomembnostjo - kjer je vera zanimiv del naše preteklosti, ne pa tudi prihodnosti. Za vse preveč ljudi je religiozna vera strogi dogmatizem in prazno obredje. Vera je tako zožena na sistem čudnih prepričanj in dejanj, ki se nekaterim zdijo popolnoma ločene od potreb in skrbi vsakdanjega življenja. Tak obraz vere pa je lahka tarča za bojevit sekularizem. Ta zasramuje nekatere prakse in izročila organizirane religije, ki določajo 'vero'. 'Vera' je tako samo še duhovščina, redovništvo in obredje.

Ob branju Dawkinsonove knjige *Bog kot zabloda* sem opazil, kako zelo bojeviti sekularisti in religiozni ekstremisti potrebujejo drug drugega. *Bog kot zabloda* je odlična polemika, vendar v celoti - tako kot tudi bolj razumna *Slepi urar* - temelji na pogledu, da tisti, ki verujejo v Boga, Boga razumejo kot sredstvo za izključevanje, kot zastrašujoč in nerazumen primerek praznoverja in grotesknega malikovanja, ki naknadno utemeljuje, kar ni mogoče utemeljiti. Bodimo pošteni, ljudje, ki imajo tako prepričanje, vsaj delno spoštujejo tudi to, kar je narejeno v imenu vere, vendar verjamejo, da bi bilo lahko to narejeno in da bi bilo narejeno celo bolje, če bi bilo narejeno v imenu človečnosti, brez vmešavanja vere. Strinjam se, da ni potrebno biti veren, da bi bil dober človek - to je resnica. Vendar pa se ta resnica pogosto spremeni v trditev, ki ločuje religijo od tega, da nekdo dela dobro - to pa je precej drugačno stališče.

Za manj bojevite sekulariste pa je ideja vere v najboljšem primeru neškodljiva, ven-

dar pa zavajajoča, vloga religije pa je v najboljšem primeru izražena v lepih cerkvah, versko navdahnjeni umetnosti, ter v zgodovini in kulturi držav, kjer je religija prevladovala. Ta estetski in zgodovinski pogled na religiozno vero razume vero kot zanimiv del izročila, ki pa ima zelo malo ali pa sploh nima vpliva na sedanost. Spet se strinjam: vera v Boga je lahko tudi praznoverje ali strah - kdo vse izmed nas daje obljube Bogu, ko je prestrašen, vendar pa na te obljube pozabi, ko nevarnost mine? Vendar če bi bilo to vse, kar je vera, potem vera ne bi preživela in si preživetja ne bi niti zaslužila.

Zakaj torej vera še vedno obstaja, zakaj ni izginila z razvojem sodobne znanosti in tehnologije, zakaj je kljub vsem zmaličenim podobam organizirane in neorganizirane religije, ki odvrčajo ljudi, religiozna vera za milijone še vedno goriščna točka, po kateri usmerjajo svoje življenje? Zakaj še vedno navdihuje dela izjemnega samožrtvovanja in nesebičnosti? Zato ker skupaj z vsem naukom in teologijo, z vso prakso in obredjem, v bistvu vera predstavlja globoko hrepenenje človekovega duha. Prav zato govorimo o duhu.

Vera teši osnovno, neukrotljivo, neustavljivo človekovo željo po duhovnem napredku, željo, da bi delal dobro, in da bi mislil in deloval onkraj omejitev, ki jih postavljajo sebične človekove želje. Še več kot to, vera je ukoreninjena v prepričanju, da vznik za to, da bi delali dobro ali da bi vsaj poskusili delati dobro, ni v koristoljubju in lastnih interesih, ampak v tem, da damo svoj jaz na stran, da se zavedamo nečesa večjega, bolj središčnega in bolj bistvenega za človekovo stanje, kot pa je naš lastni jaz. Tako 'drugi' ni zavržen ali izključen, ampak vključen kot nekdo, ki je bolj pomemben od nas samih. In verni ljudje verjamejo, da nas nekaj žene in vodi k temu. Za tiste namreč, ki tako čutijo, Bog ni nek moder Starec na nebu, ampak resničen vir življenja. Bog je nesebična ljubezen, usmiljeni in ne-

skončni delivec Milosti. Organizirana religija, če jo vidimo v tej luči, torej ni neko pusto obredje, ampak občestven prikaz vere, ki povezuje ljudi, ki verjamejo v moč Božjega usmiljenja in ljubezni, ki verjamejo, da je vera namenjena vsemu svetu in ki predstavljajo skupnost z Bogom in z drugimi ljudmi. Na ta način vera usmerja naša življenja, saj se tako zavedamo svojih šibkosti in pridobivamo moč. Vera uravnava nagnjenje, ki ga ima človeštvo do relativizma, kakor je to potrebno in nujno. Pravi, da obstajajo absolutne stvari - kot na primer neodtujljiva vrednost in spoštovanje vsakega človeškega bitja -, ki jih nikoli ni mogoče žrtvovati. Daje resnično moralno žilavost. Motimo se, delamo napake, grešimo, vendar se tega zavedamo, čutimo obžalovanje, želimo narediti bolje in hočemo najti Božje odpuščanje.

Vera je živo in rastoče prepričanje, ki ni zagazeno v nek trenutek v zgodovini. Čeprav se je za nas, vernike naša lastna religija začela v nekem trenutku zgodovine, vendar napreduje s časom, z razumom, z znanjem, z znanstvenimi in tehnološkimi odkritji. S temi odkritji ni v nasprotju, jih pa usmerja k človekoljubnim ciljem. Vera ni nekaj, kar bi bilo ločeno od našega razuma, še manj pa od družbe okoli nas, ampak je vera za razum nekaj bistvenega, saj daje njegovi uporabi namen in družbi dušo, človeškim bitjem pa občutek za božansko. To je cilj življenja, ki ga ne moremo najti v ustavah, govorih, vznemirljivi umetnosti ali lepih besedah. To je cilj, katerega osrednji izvir je klečanje pred Bogom.

Za tiste med nami, ki smo verni, je pomembno prav to. In četudi ne smemo vsiljevati svojega prepričanja drugim, nas tudi ne bi smelo biti sram zagovarjati ga in biti

ponosni nanj. Za nas vera ni nek zgodovinski ostanek, ampak vodilo za človeštvo na poti v prihodnost. Saj nočemo, da bi mi in naši otroci živeli v svetu brez vere. Če lahko ljudje različnih ver srečno bivajo skupaj v medsebojnem spoštovanju in solidarnosti, lahko tako živi tudi naš svet. In če vera zavzema pravo mesto v naših življenjih, potem lahko mi živimo s ciljem, ki je onkraj nas samih in podpiramo človeštvo na poti k izpolnitvi.

Prevedel: Leon Jagodic

1. Tony Blair je leta 1994 postal voditelj laburistov, od 1997 do 2007 pa je bil ministrski predsednik Velike Britanije. V svojem političnem delovanju je močno zagovarjal zunanjo politiko, ki temelji na vrednotah, zavzemal se je za naravovarstvene pobude ob klimatskih spremembah in programe za odpuščanje dolga najrevnejšim državam. Trenutno je posebni odposlanec bližnjevzhodne mirovne četverice, na eni izmed najuglednejših ameriških univerz Yale pa vodi seminar o religiji in globalizaciji. V objavljenem predavanju, ki ga je imel v Westminsteri katedrali v Londonu, Tony Blair govori o vlogi religije v enaindvajsetem stoletju. Religija je namreč v času, ki je zaznamovan z globalizacijo, ključen dejavnik v povezovanju med narodi in kulturami. To povezovanje pa je mogoče le ob spoštljivem in plodnem sodelovanju verstev in vernikov med sabo. Prav spodbujanju tega sodelovanja pa je namenjena tudi Ustanova Tonya Blaira za vero, o kateri govori v drugem delu predavanja.
2. Jubilee campaign je ameriško gibanje, ki si prizadeva za človekove pravice in versko svobodo manjšin, posebej v državah, kjer se te kršijo [op. prev.].
3. To so britanske dobrodelne organizacije, ki spadajo pod okrilje različnih verstev [op. prev.].
4. To so tri organizacije, ki delujejo na področju medverskega dialoga v Veliki Britaniji.
5. Ustanova za sobivanje (The Coexist Foundation) je organizacija, ki si prizadeva za sodelovanje in dialog med krščanstvom, judovstvom in islamom [op. prev.].